ו שם (ע״ב) בְּרֵיתָא.
ז שם בְּגְמָרָא אֲלִיבָּא דַּחֲכָמִים.
ח שבת קמ״ח (ע״ב) מִשְׁנָה.

אֹכֶל בְּהֵמָה, (יג) **אֲפִלּוּ לְטִלּוֹ כְּדֵי לַחְצֹץ בּוֹ שְׁנָיו** (ד) (יד) **אָסוּר:** **ה** (טו) [1]**מֻתָּר לְטַלְטֵל עֲצֵי בָּשָׂמִים לְהָרִיחַ בָּהֶם וּלְהָנִיף בָּהֶם** (טז) **לְחוֹלֶה,** (ה) (יז) **וּמוֹלְלוֹ לְהָרִיחַ בּוֹ,** (יח) * [2]**אֶחָד קָשִׁים וְאֶחָד רַכִּים:**
ו הַמְחַלֵּק לִבְנֵי בֵיתוֹ מָנוֹת בְּשַׁבָּת, [3]**יָכוֹל לְהָטִיל גּוֹרָל, לוֹמַר לְמִי שֶׁיֵּצֵא גּוֹרָל פְּלוֹנִי יִהְיֶה חֵלֶק**

בֵּאוּר הֲלָכָה

נְטִילָה סְתָם בְּלִי קְטִימָה, כֵּן פֵּרֵשׁ הַב״ח (ס״ב). וְעוֹד יֵשׁ לוֹמַר כְּפִשְׁטָיהּ, דְּלֹא מִיבָּעְיָא לְטַלְטְלוֹ לְצָרְכּוֹ גּוּפוֹ לְשֹׁאֵר דְּבָרִים דְּאָסוּר, וַאֲפִלּוּ לַחְצֹץ שְׁנָיו רַק לְהָרִיחַ בָּהֶם אֲמִינָא דְּמֻתָּר מִשּׁוּם כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק יד) וְהוּא גְּמָרָא עֲרוּכָה שַׁבָּת ס״א עַמּוּד ב׳ עַיֵּן שָׁם:

ה * אֶחָד קָשִׁים וְאֶחָד רַכִּים. לְכַאוֹרָה קָשֶׁה אַמַּאי הִתִּירוּ לְקָטֵם בְּקָשִׁים לְהָרִיחַ, נְהִי דְּאֵינוּ מְכַוֵּן בְּהַקָּטִימָה לַעֲשׂוֹתָהּ כְּלִי שֶׁאֵינוֹ רַק לְהָרִיחַ וְאֵין שָׁיְךְ בָּזֶה תִּקּוּן כְּלִי, יֵאָסֵר מִשּׁוּם מְחַתֵּךְ בְּקָשִׁים שֶׁאֵינָם בִּכְלַל אֳכָלֵי בְּהֵמָה, דַּהֲרֵי בְּכָל מְלָאכָת מְחַתֵּךְ אֵין הַטַּעַם מִשּׁוּם דְּבָרָהּ עוֹשֶׂה כְּלִי, אֶלָּא דָּזֶה גּוּפָא הוּא מְלָאכָה, כַּיְּדוּעַ מִמַּה שֶׁאָמַר הַגְּמָרָא שַׁבָּת ס״ד עַמּוּד ב׳ הַאי מַאן דְּסַלֵּית סִילְתָּא וְקָפִיד אַמַּשְׁחָתָא דְּחַיָּב גַּם מִשּׁוּם מְחַתֵּךְ, וְאוּלַי דִּכְיָון דְּמִיירֵי בְּקוֹטֵם בְּיָד כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן י״ז אֲפִלּוּ מִשּׁוּם מְחַתֵּךְ לֵית בָּזֶה, דְּסְתָם מְחַתֵּךְ הוּא בְּכֶלִי, וְכֵן מַשְׁמַע לַעֲנִיּוּת דְּעָתִי מֵהָרַא״ש (בִּיצָה פ״ד סי׳ יג), שֶׁכָּתַב דְּלְהָכִי פָּטוּר בְּקוֹטֵם בַּיָּד לְחַצֹּץ בּוֹ שְׁנָיו מִשּׁוּם דְּהָוֵי כִּלְאַחַר יָד, וְכֵן רַשׁ״י (שם לג: ד״ה אינו) גַּם כֵּן כָּתַב דִּקְטִימָה שְׁלָא בְּכֶלִי תִּקּוּן כִּלְאַחַר יָד הוּא וְלֹא תִּקּוּן מַעֲלֶיהָ, וְאִי שֵׁם מְחַתֵּךְ שָׁיְךְ אֲפִלּוּ בַּיָּד, דַּל מֵהָכָא שֵׁם תִּקּוּן וְלִיחַיֵּיב מִשּׁוּם מְחַתֵּךְ. אֲמְנָם בְּנִשְׁמַת אָדָם (ח״ב כלל לו סק״א) רָאִיתִי מִילְתָא חִדְתָּא, שֶׁמְּצַדֵּד לוֹמַר דְּשֵׁם מְחַתֵּךְ שָׁיְךְ אֲפִלּוּ בַּיָּד, וְקָשֶׁה לְדִבְרֵיו אַמַּאי הִתִּירוּ לְקוֹטֵם בְּקָשִׁים, וְאוּלַי דְּסְתָם קוֹטֵם לְהָרִיחַ אֵינוֹ מַקְפִּיד עַל הַמִּדָּה, דְּאֵינוֹ מְכַוֵּן רַק שֶׁעַל יְדֵי הַקְּטִימָה יִהְיֶה הָרֵיחַ נוֹדֵף יוֹתֵר, אֲבָל בְּאֶמֶת אִם הוּא מַקְפִּיד עַל הַמִּדָּה כְּגוֹן שֶׁחָבְרוּ מְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁיִּתֵּן לוֹ מֵעֲצֵי בְּשָׂמִים שֶׁלּוֹ וְהוּא קוֹטֵם אֵיזֶה שִׁעוּר מִמֶּנּוּ כְּדֵי לִתֵּן לוֹ, אֵין הָכִי נַמִי דְּיֵשׁ בָּזֶה לִפְעָמִים אִסּוּר דְּאוֹרַיְתָא [וּבָזֶה יִהְיֶה מָקוֹם לְדִינוֹ שֶׁל הַשִּׁירֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה״ט סק״ב) שֶׁתָּמַהּ עָלָיו הַפְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ו) 'עַיֵּן שָׁם]. אֲבָל סְתָם קוֹטֵם קֵיסָם לַחְצֹץ בּוֹ שְׁנָיו מִשְׁמַע מֵהַרְמַב״ם דְּהוּא מַקְפִּיד עַל הַמִּדָּה מִדְּחִיְּבָהוּ שָׁם מִשּׁוּם מְחַתֵּךְ עַיֵּן בְּרַמַּב״ם פֶּרֶק י״א (ה״ז), וְהֵינוּ דְּהוּא רוֹצֶה לְהַשְׁוֹתוֹ יָפֶה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה טוֹב לְחַצֹּת בּוֹ שְׁנָיו, [וְעַיֵּן בְּמַגִּיד מִשְׁנֶה שָׁם שֶׁדִּבְרֵי הָרַא״ש, וּמִדְּלֹא חִיְּבָהוּ מִשּׁוּם מְחַתֵּךְ, שְׁמַע מִנָּה דְּסְבִירָא לֵיהּ דְּשֵׁם מְחַתֵּךְ לֹא שָׁיְךְ בַּיָּד וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ, וְאֵין לָנוּ תְּלוּנָה עַל הַנִּשְׁמַת אָדָם, שֶׁהוּא רוֹצֶה לְיַשֵּׁב דִּבְרֵי הָרַמְבַּ״ם עַל כֵּן הוּא אוֹמֵר לְדִבְרֵיו מִילְתָא חִדְתָּא וְאֵין לוֹ רְאָיָה לְדִבְרֵיו, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ רְאָיָה לְדִבְרֵינוּ מִדִּבְרֵי הָרַא״ש וְרַשׁ״י דְּמִחַתֵּךְ לֹא שָׁיְךְ בַּיָּד]. וּלְעִנְיַן דִּינָא נִרְאֶה לִי לְהַכְרִיעַ דְּתְלוּי מְלָאכָת מְחַתֵּךְ בְּכָל אֶחָד לְפִי עִנְיָנוֹ, דְּדָבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לְחָתְכוֹ דַּוְקָא בְּכֶלִי, לֹא שָׁיְךְ שָׁם מְחַתֵּךְ אֶלָּא בִּכְלִי וְדוֹמְיָא שֶׁמְּצִינוּ לְעִנְיַן גּוֹזֵז בְּשַׁבָּת צ״ד עַמּוּד ב׳, מִשּׁוּם דְּאֵין דֶּרֶךְ גְּזִיזָה בַּיָּד. וְדָבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לְהַפְרִידוֹ לִשְׁנַיִם בַּיָּד [כְּמוֹ שֶׁמְּצוּי לְעִנְיַן אֵיזֶה סְחוֹרָה שֶׁדַּרְכָּהּ לְהַפְרִידוֹ לִשְׁנַיִם עַל יְדֵי קְרִיעָה בַּיָּד], חַיָּב מִשּׁוּם מְחַתֵּךְ אִי מַפְרִידוֹ עַל יְדֵי יָד, וְדוֹמְיָא שֶׁמְּצִינוּ לְעִנְיַן תּוֹלֵשׁ דְּחַיָּב אֲפִלּוּ אִם תּוֹלֵשׁ בְּיָדוֹ וְלֹא בִּכְלִי, וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ״י בְּשַׁבָּת ע״ג עַמּוּד ב׳ דְּבוּר הַמַּתְחִיל אֵין דֶּרֶךְ עַיֵּן שָׁם, אַךְ כָּל זֶה דַּוְקָא אִם הוּא מַקְפִּיד עַל הַמִּדָּה וּכְמוֹ שֶׁהִקְנוּ בְּפָנִים (משנ״ב ס״ק יח) מִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ״ם. אַךְ מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ דְּתְלוּי בְּכָל אֶחָד לְפִי דַּרְכּוֹ, לְכַאוֹרָה הוּא רַק לְעִנְיַן דְּאוֹרַיְתָא, אֲבָל מִדְּרַבָּנָן יִהְיֶה אָסוּר בְּכָל גְּוָנָא, דּוֹמְיָא דְּגִזּוּזָה דְּאָסוּר מִדְּרַבָּנָן לְכֻלֵּי עָלְמָא אֲפִלּוּ אָרְכּוֹ וְרָחְבּוֹ וְחוֹתְכוֹ בְּכַוָּנָה חַיָּב, אֲבָל הַחוֹתֵךְ דֶּרֶךְ הֶפְסֵד אוֹ בְּלֹא כַּוָּנָה לְמִדָּתוֹ אֶלָּא כְּמִתְעַסֵּק אוֹ כְּמִשְׁחַק, פָּטוּר [רַמְבַּ״ם פֶּרֶק י״א (ה״ז)]. וּמַה יָּפָה הוֹעִילוּ לָנוּ הַגְּבִיאִים (נְחֶמְיָה י (לב)) וַחֲכָמֵינוּ ז״ל בְּמַה שֶׁאָסְרוּ לָנוּ הַמָּקוֹם וּמִמְכָּר בְּשַׁבָּת, שְׁפָעָמִים שֶׁיִּכּוֹל לָבוֹא לִידֵי חִיּוּב חַטָּאת, כְּגוֹן שֶׁמּוֹכֵר אֵיזֶה סְחוֹרָה וּמְחַתֵּךְ מִמֶּנּוּ לְפִי מִדָּתוֹ הַצָּרִיךְ לוֹ, דְּחַיָּב מִשּׁוּם מְחַתֵּךְ [חַיֵּי אָדָם (ח״ב) בִּכְלָל ל״ו (ס״ב). ב) אֵין מְלָאכָת מְחַתֵּךְ שָׁיְךְ בָּאֳכָלִין וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּסָעִיף קָטָן י״ב. ג) אִם מְלָאכָת מְחַתֵּךְ הוּא דַּוְקָא בִּכְלִי אוֹ אֲפִלּוּ בְּיָד, עַיֵּן בְּמַה שֶׁכָּתַבְנוּ בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה אחד) דְּתְלוּי בְּכָל דָּבָר לְפִי עִנְיָנוֹ, דְּדָבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לְחָתְכוֹ דַּוְקָא בִּכְלִי, אֵין חַיָּב כִּי אִם בִּכְלִי, וְדָבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לְהַפְרִידוֹ בַּיָּד, חַיָּב גַּם כֵּן אֲפִלּוּ בַּיָּד, וּמִסְתַּבְּרָא דְּאִסּוּר דְּרַבָּנָן יֵשׁ בְּכָל גַּוָנֵי וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּבֵאוּר הֲלָכָה עַיֵּן שָׁם. הַחוֹתֵךְ קֵיסָם בְּסַכִּין לַחֲצֹת בּוֹ שְׁנָיו,

בַּאֵר הֵיטֵב

עַיֵּן סוֹף סִימָן תק״א מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם בְּסָעִיף קָטָן ט׳: **ד** (ד) **אָסוּר.** וְאִם קָטְמוֹ חַיָּב. רַמְבַּ״ם פֶּרֶק י״א (ה״ז). וְעַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ז): **ה** (ה) **וּמוֹלְלוֹ.** צָרִיךְ לוֹמַר וְקוֹטְמוֹ וּמוֹלְלוֹ לְהָרִיחַ וְכוּ׳. בְּשִׁירֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה״ט סק״ב) חוֹלֵךְ לְהַחְמִיר, דַּוְקָא קוֹטֵם מְעַט כְּדֵי שֶׁיָּרִיחַ מֻתָּר, אֲבָל אִם מְשַׁבֵּר חֲתִיכָה מִמֶּנּוּ כְּדֵי לִתֵּן לְאַחֵר אָסוּר, עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב הַיָּם שֶׁל שְׁלֹמֹה פֶּרֶק ד׳ (דביצה סי׳ יח) דְּהַדֵּף קוֹטְמוֹ אֵינוֹ מֻתָּר אֶלָּא בְּיָד אֲבָל לֹא בְּסַכִּין, וְלֹא הַתַּר בְּסַכִּין רַק בְּאֳכָלֵי בְּהֵמָה, עַיֵּן שָׁם, וְהַשַּׁ״ז בְּסִימָן תקי״ט סָעִיף ד׳ (סק״ה) חוֹלֵק עַל הַיָּם שֶׁל שְׁלֹמֹה בָּזֶה וּמַתִּיר אֲפִלּוּ בְּסַכִּין, עַיֵּן שָׁם, וְהַמַּגֵּן אַבְרָהָם סוֹף סִימָן תקי״א (ס״ק יא) הֶעֱלָה דְּדַוְקָא לְהוֹסִיף רֵיחַ שָׁרֵי אֲבָל אָסוּר לְהוֹלִיד רֵיחַ, עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שׁוּם חֲשַׁשׁ אִסּוּר מֵחֲמַת מְחַתֵּךְ כֵּיוָן דְּדָבָר אֹכֶל הוּא [חַיֵּי אָדָם (ח״ב כלל לו ס״ג)]: **(יג) אֲפִלּוּ לְטִלּוֹ.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אֲפִלּוּ סְתָם בְּלִי קְטִימָה אָסוּר מִשּׁוּם מְקַצֶּה כְּשֶׁאֵר עֲצִים, וְכָל שֶׁכֵּן אִם יִרְצֶה לְקָטְמוֹ כְּדֵי לַחְצֹץ בּוֹ שְׁנָיו דְּאָסוּר מִשּׁוּם שְׁבוּת, דְּהוּא כְּעֵין תִּקּוּן כְּלִי. וְדַוְקָא אִם יִקְטְמֶנּוּ בְּיָד, דְּאָז פָּטוּר מֵחֲשָׁאת מִשּׁוּם דְּהִיא מְלָאכָה כִּלְאַחַר יָד וְאָסוּר מִשּׁוּם שְׁבוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ, אֲבָל אִם יִקְטְמֶנּוּ בִּכְלִי כְּדֵי לַחְצֹת בּוֹ שְׁנָיו אוֹ לִפְתֹּחַ בּוֹ הַדֶּלֶת, אָז הִיא מְלָאכָה גְּמוּרָה, שֶׁמְּשַׁנֶּהוּ כְּלִי עַל יְדֵי זֶה וְחַיָּב [אֲלִיָּה רַבָּה (סק״ה) בְּשֵׁם הָרַא״שׁ (בִּיצָה פ״ד סי״ג) וְרַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב ד ח״א)]: **(יד) אָסוּר.** וְאַף דְּיֵשׁ בָּזֶה מִשּׁוּם כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת, שֶׁפְּעָמִים שֶׁנִּרְאֶה הַבָּשָׂר שֶׁבֵּין הַשִּׁנַּיִם לַחוֹרֵץ וּגְנַאי הוּא לוֹ, אַף עַל פִּי כֵן אָסוּר, דְּהָיָה לוֹ לְהָכִין קֵיסָם מֵאֶתְמוֹל בְּמָקוֹם הַסְּעֻדָּה [גְּמָרָא (שבת פא:)]. וּלְפִי זֶה אִם הִזְמִינוּ חֲבֵרוֹ לִסְעֻדָּה בְּשַׁבָּת וְלֹא הָיָה אֶפְשָׁר לוֹ לְהָכִין שׁוּם דָּבָר מֵאֶתְמוֹל לַחֲצֹת בּוֹ שְׁנָיו, מֻתָּר לוֹ (יט) לְטַלְטֵל קֵיסָם לַחֲצֹת בּוֹ שְׁנָיו אִם אֵין לוֹ דָּבָר אַחֵר, אַךְ בְּמָקוֹם שֶׁאֵין נֶחְשָׁב לוֹ זֶה לְגַנַּאי אָסוּר [מַגֵּן אַבְרָהָם (סק״ד)]: **ה** (טו) **מֻתָּר לְטַלְטֵל וְכוּ׳.** דְּלֹא מַקֶּצֶה דַּעְתֵּהּ מֵאֵלּוּ הָעֲצִים מֵעִיקָּרָא: **(טז) לְחוֹלֶה.** הוּא הַדִּין (יג) לְבָרִיא, אֶלָּא אוֹרְחָא דְּמִלְתָא נָקֵט: **(יז) וּמוֹלְלוֹ וְכוּ׳.** צָרִיךְ לוֹמַר וְקוֹטְמוֹ וּמוֹלְלוֹ. וּמְלִילָה הֵינוּ שֶׁמּוֹלְלוֹ בֵּין אֶצְבְּעוֹתָיו כְּדֵי לְהוֹצִיא רֵיחוֹ, וְקִטְימָה נַמִי מִשּׁוּם זֶה, שֶׁמָּקוֹם הַקִּטְימָה הוּא לַח וְרֵיחוֹ נוֹדֵף. וְהִסְפִּימוּ (יל) הָרַבֵּה אַחֲרוֹנִים דְּהָא דְּמֻתָּר לְקָטֵם (טו) בְּקָשִׁים, הֵינוּ דַּוְקָא בְּיָד אֲבָל לֹא בִּכְלִי, אַף דְּהוּא קוֹטֵם רַק כְּדֵי לְהָרִיחַ וְאֵינוֹ מְכַוֵּן כְּלָל לַעֲשׂוֹתָהּ כְּלִי, וּלְכָךְ אָסוּר לְקָטֵם הַהֲדֵס בְּסַכִּין, גְּזֵרָה דִּלְמָא אָתֵי לְקָטֵם לַחֲצֹת בּוֹ שְׁנָיו, וּבָזֶה חַיָּב כַּנַּ״ל בְּסָעִיף קָטָן י״ג. וַאֲפִלּוּ בְּיָד אֵינוֹ מֻתָּר לְקָטֵם בְּקָשִׁין רַק לְהָרִיחַ, אֲבָל לַחֲצֹת בּוֹ שְׁנָיו אָסוּר לְכָלֵי עָלְמָא: **(יח) אֶחָד קָשִׁים.** הֵינוּ אֲפִלּוּ קָשִׁים שֶׁאֵינָם רְאוּיִים כְּלָל לְמַאֲכַל בְּהֵמָה, אֲפִלּוּ הָכִי מֻתָּר לְקָטְמָם וּלְפַשֵּׁחַ בָּהֶם כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה, בֵּין שֶׁפּוֹשֵׁחַ עֵץ גָּדוֹל אוֹ קָטָן [רַמְבַּ״ם (פי״א ה״ח)]. וְדַוְקָא בְּכָל זֶה שֶׁהוּא רַק לְהוֹסִיף רֵיחַ עַל יְדֵי הַמְּלִילָה וְהַקִּטְימָה, אֲבָל אִסּוּר לְהוֹלִיד רֵיחַ, (טז) כְּגוֹן לְהַנִּיחַ בְּשָׂמִים בְּבֶגֶד וְכַדּוֹמֶה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הַבֶּגֶד מְרִיחַ, אָסוּר [אַחֲרוֹנִים]. וְאַגַּב דְּאָיְרְעִינַן בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ לְעִנְיַן חִתּוּךְ וּקְטִימָה בְּעִנְיַן אֳכָלֵי בְּהֵמָה וַעֲצֵי בְּשָׂמִים, נִעְתִּיק נַמִי בָּזֶה דִּין מְלָאכֶת מְחַתֵּךְ בְּשֹׁאָר דְּבָרִים. א) הַמְחַתֵּךְ עוֹר, אוֹ כָּל דָּבָר שֶׁאָדָם מְחַתֵּךְ וּמַקְפִּיד עַל מִדָּתוֹ, בֵּין עֵץ אוֹ מַתֶּכֶת אוֹ אֲפִלּוּ נְּזוֹת שֶׁל עוֹף, כֵּיוָן שֶׁמַּקְפִּיד עַל מִדַּת

(יג) **עַיֵּן בְּפְרִי מִגְדִּים** (א״א סק״ד) **שֶׁמְּצַדֵּד דְּהוּא הַדִּין דְּמֻתָּר לְקָטֵם הַקֵּיסָם בְּיָד כְּדֵי לַחְצֹת בּוֹ שְׁנָיו אִם אִי אֶפְשָׁר לוֹ לַחְצֹת בּוֹ בְּלֹא זֶה,** וּכְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ מִקֹּדֶם (ס״ק יג) דְּקִטְימַת הַקֵּיסָם בְּיָד הוּא רַק מִשּׁוּם שְׁבוּת, עַיֵּן שָׁם: **ה** (יג) תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק״ח). וְאַף דְּכְמַנְּן אַבְרָהָם (סק״ח) כָּתַב, לְפִי הָאֱמֶת כֵּן הוּא, עַיֵּן בְּרַמַּב״ם (פי״א ה״ח) **שֶׁהִשְׁמִיט זֶה לְגַמְרֵי,** מַשְׁמַע דְּסְבִירָא לֵיהּ דְּכֵיוָן דְּמִטַּלְטָלִינַן לְהוּ לְהָרִיחַ מִפִּילָא מֻתָּר **גַּם כֵּן לְהָנִיף:** **(יד)** רַשׁ״ל (יט שֶׁל שלמה בִּיצָה פ״ד סי׳ יח) וְהֶבִיאוֹ הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ו),

פְּלוֹנִי שֶׁלּוֹ, [ט]וְהוּא שֶׁיִּהְיוּ (יט) הַחֲלָקִים שָׁוִים וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה אֶלָּא כְּדֵי לְהַשְׁווֹתָם שֶׁלֹּא לְהָטִיל קִנְאָה בֵּינֵיהֶם, אֲבָל עִם אֲחֵרִים אָסוּר, (כ) * כֵּיוָן שֶׁמַּקְפִּידִין (כא) * זֶה עַל זֶה בָּאוּ לִידֵי מִדָּה וּמִשְׁקָל. אֲבָל לִתֵּן מָנָה גְּדוֹלָה כְּנֶגֶד מָנָה קְטַנָּה (כב) וּלְהָטִיל גּוֹרָל עֲלֵיהֶם, אֲפִלּוּ בְּנֵי בַיִּתוֹ וּבְחֹל, אָסוּר מִשּׁוּם קֻבְיָא. [י]וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּעִם בָּנָיו וּבְנֵי בֵיתוֹ מֻתָּר לְהָטִיל גּוֹרָל אֲפִלּוּ עַל מָנָה גְּדוֹלָה כְּנֶגֶד מָנָה קְטַנָּה, מִפְּנֵי (כג) שָׁאֵין מַקְפִּידִים. הַגָּהָה: וְאָסוּר (כד) לְהָטִיל (ו) [ז] גּוֹרָל (כה) בְּשַׁבָּת אֲפִלּוּ עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי (מהרי"ל (מנהגים)):

ט הרי"ף (סג:) וְהָרא"ש (פכ"ג סי' יג) וּדְלֹא כְּרַב. י שָׁם בַּגְּמָרָא (קמט.). כ רַמְב"ם בְּפֶרֶק כ"ג (הי"ז) וְכֵן הַכְּרִיעַ שָׁם הָרַב הַמַּגִּיד.

א בֵּיצָה כ"ט (ע"א) מִשְׁנָה וּכְתָנָא קַמָּא וּכְדִמְפָרֵשׁ לָהּ רָבָא שָׁם. ב ר"ן שָׁם (טו. ד"ה אכל כלי) וְשָׁכֵן נִרְאִין דִּבְרֵי רַמְב"ם בְּפֶרֶק ד' מֵהִלְכוֹת

שכג דיני הַשְׁאָלָה וְקִנְיָן צְרָכֵי שַׁבָּת וַהֲדָחַת הַכֵּלִים וְתִקּוּנָן וּטְבִילָתָן בְּשַׁבָּת. ובו י' סְעִיפִים:

א (א) [א]מַתָּר לוֹמַר לַחֲבֵרוֹ מַלֵּא לִי כְּלִי זֶה, אֲפִלּוּ הוּא (ב) מְיֻחָד (ג) לְמִדָּה. [ב]וְהֵנִי מִלֵּי כְּשֶׁנּוֹטֵל הַלּוֹקֵחַ מִדָּה שֶׁל מוֹכֵר (ג) וּמוֹלִיכוֹ לְבֵיתוֹ, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר אִם מֵבִיא הַלּוֹקֵחַ מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ וְאוֹמֵר לוֹ מַלֵּא לִי

בֵּאוּר הֵיטֵב

ו (ו) **גּוֹרָל.** אֲבָל לְקַדֵּישׁ אוֹ מִי שֶׁיַּעֲלֶה לְסֵפֶר תּוֹרָה שָׁרִי, דְּהַרְבֵּה פּוֹסְקִים סְבִירָא לְהוּ דְּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים הָיוּ מְטִילִים גּוֹרָל מִי שׁוֹחֵט מִי זוֹרֵק, מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ט) עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן ט"ז (סק"ד) וּבְיָד אַהֲרֹן (הגב"י): **א** (ג) **לְמִדָּה.** פֵּרוּשׁ שֶׁרְגִיל לְמִדַּד לְמִכֹּר בּוֹ:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

חַיָּב בָּזֶה מִשּׁוּם תִּקּוּן כְּלִי לְדַעַת הָרַא"ש (בייצה פ"ד סי' יג), וּלְדַעַת הָרַמְבַּ"ם (פי"א ה"ז) מִשּׁוּם מְחַתֵּךְ, וְאָפְשָׁר דְּחַיָּב לִדְיִדֵיהּ שְׁנַיִם: **ו** (יט) **הַחֲלָקִים שָׁוִים.** דְּבָזֶה אֵין שָׁיְךְ שׁוּם אִסּוּר שֶׁל שְׁחִיקַת קֻבְיָא, כֵּיוָן שֶׁאֵין מְשַׁתְּכֵר עַל יְדֵי הַגּוֹרָל: **(כ) כֵּיוָן שֶׁמַּקְפִּידִין.** וּלְחַלֵּק בְּלִי גּוֹרָל שָׁרִי, (יח) דְּמִסְתָּמָא אִתְּרִינַן שֶׁאֵין מַקְפִּידִין אֶלָּא אִם כֵּן רוֹצִים לְהָטִיל גּוֹרָל, דְּאָז חֲזִינַן שֶׁמַּקְפִּידִין. (יח) וַאֲפִלּוּ אִם הֵם שְׁכֵנִים וְלֹא בְּנֵי חֲבוּרָה אֲחַת, דְּדָרְךְ סְתָם שְׁכֵנִים לְהַקְפִּיד אֵלּוּ עַל אֵלּוּ, מִכָּל מָקוֹם לֹא אָסְרוּ רַבָּנָן לְחַלֵּק בְּלִי גּוֹרָל: **(כא) זֶה עַל זֶה.** הַיְנוּ שֶׁלֹּא לְמִחל לַחֲבֵרוֹ אַף עַל דָּבָר מֻעָט: **(כב) וּלְהָטִיל גּוֹרָל וְכוּ'.** הַיְנוּ דְּמִי שֶׁיִּזְכֶּה בַּגּוֹרָל יִטֹּל הַגְּדוֹלָה וּמִי שֶׁיִּתָּחֵב יִטֹּל הַקְּטַנָּה, הוּא בְּכְלָל שְׁחִיקַת קֻבְיָא מַמָּשׁ [קֻבְיָא (יט) הוּא מַה שְׁמִּשַּׁחֲקִין בְּעֵצִים], וְקֻבְיָא הוּא (כ) אֲבָל גָּזֵל מִדִּבְרֵיהֶם, שֶׁאֵין דַּעְתּוֹ לְהַקְנוֹתוֹ בְּקִנְיָן גָּמוּר, וּלְהֶכֵי אָסוּר אַף בְּחֹל. וְאַף דְּבָעַל הַבַּיִת עִם בְּנֵי בֵיתוֹ לֹא שַׁיְךְ גָּזֵל כְּלָל שֶׁהֲרֵי הַכֹּל שֶׁלּוֹ, מִכָּל מָקוֹם אָסוּר דְּלְמָא אָתֵי לְסָרוּכֵי בְּקֻבְיָא עִם אֲחֵרִים, (כא) וּבַאֲחֵרִים בְּוַדַּאי אָסוּר בְּחֹל, וְכָל שֶׁכֵּן בְּשַׁבָּת, דְּקֻבְיָא דְּמֵי לְמִקָּח וּמִמְכָּר: **(כג) שֶׁאֵין מַקְפִּידִים.** שֶׁהֲרֵי הוּא נוֹתֵן לָהֶם הַכֹּל מִשָּׁלּוֹ וְלֹא שַׁיְךְ חֶשְׁשׁ דְּמִדָּה וּמִשְׁקָל, וְגַם קֻבְיָא אֵין כָּאן. וְאִם בָּנָיו חוֹלְקִים מִשֶּׁל עַצְמָם, (כג) [אֲסוּר מָנָה גְּדוֹלָה נֶגֶד מָנָה קְטַנָּה [פְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ט)]: **(כד) לְהָטִיל גּוֹרָל.** הַיְנוּ אִם הוּא לְחֶלֶק אֵיזֶה דָּבָר, וְאָסוּר אֲפִלּוּ בְּמָקוֹם דְּאִתֵּי לְאִינְצוּיֵי, אֲבָל לְהָטִיל גּוֹרָל מִי יֹאמַר קָדִישׁ אוֹ מִי שֶׁיַּעֲלֶה לַתּוֹרָה שָׁרִי, דְּהָא הָיוּ מְפִיסִין בְּשַׁבָּת בְּמַקְדֵּשׁ מִי שׁוֹחֵט מִי זוֹרֵק [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ט)]. וְעַיֵּן בְּנֵזֶר (הַקֹּדֶשׁ) [יִשְׂרָאֵל (סי' מד ליקוטי רימ"א ס"ק כח)] שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם שְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ג' סִימָן כ"ד שֶׁמִּשְׁמַע שֶׁאֵינוֹ מֻתָּר רַק לְהָטִיל גּוֹרָל מִתּוֹךְ הַסַּפָּר כַּנָּהוּג, אֲבָל לְהָטִיל גּוֹרָל עַל יְדֵי פִּתְקָאוֹת שֶׁנִּכְתְּבוּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת שָׁם כָּל אֶחָד עָלָיו וּמְטִילִין בַּקַּלְפִּי וּמוֹצִיאִין פִּתְקָא מִי שֶׁיַּעֲלֶה לַסֵּפֶר תּוֹרָה, אָסוּר, וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר הַחַיִּים (ס"ו): **(כה) בְּשַׁבָּת.** עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (שם) (כג) דַּאֲפִלּוּ אִם הוּא דָּבָר מְצֻוֶּה וְלֹא הָוֵי מֵצֵי לְמֶעְבַּד מֵאָתְמוֹל, גַּם כֵּן אָסוּר בְּשַׁבָּת. (כה) וּבְיוֹם טוֹב, מַשְׁמַע מִמָּגֵן אַבְרָהָם דְּשָׁרֵי בְּאֹפֶן זֶה, וְעַיֵּן (בבה"ל) [בְּשַׁעַר הַצִּיּוּן (ס"ק כד)]:

א (א) **מֻתָּר וְכוּ'.** הַיְנוּ אַף דְּמֵקֹח וּמִמְכָּר אָסוּר בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, וְאָחַד (ג) הַמּוֹכֵר בְּפֶה אוֹ בְּמַסִּירָה וּמְשִׂיכָה וְכֵן מִדִּידָה שֶׁאֵינָהּ שֶׁל מִצְוָה גַּם כֵּן אָסוּר וְכַנַּ"ל בְּסִימָן ש"ר (ס"ז), אֲפִלּוּ הָכִי מֻתָּר לוֹמַר בְּלָשׁוֹן זֶה, (ב) שֶׁאֵינוֹ אוֹמֵר בְּלָשׁוֹן מְכִירָה מְכֹר לִי וְאֵינוֹ מַזְכִּיר שָׁם מִדָּה, רַק כְּלִי זֶה סְתָם: **(ב) מְיֻחָד לְמִדָּה.** פֵּרוּשׁ שֶׁרְגִיל לְמִדַּד וְלִמְכֹּר בּוֹ: **(ג) וּמוֹלִיכוֹ לְבֵיתוֹ.** שֶׁאֵין זֶה דֶּרֶךְ מֶקַח וּמִמְכָּר, (ג) וְגַם לֹא מִיחֲזֵי

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ו (יז) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ד): **(יח)** כֵּן מַשְׁמַע מִמָּגֵן אַבְרָהָם (שם) וּמִתּוֹסֶפְתָּא שַׁבָּת (סק"ו), וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ עוֹד בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה כיון): **(יט)** חִשֵּׁן מִשְׁפָּט סִימָן ש"ע (ס"ב) עַיֵּן שָׁם: **(כ)** שָׁם לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם (גזילה פ"ו ה"ז), וַאֲפִלּוּ לְדַעַת הַטּוּר שָׁם, אֵין נָכוֹן מִצַּד אַחַר עַיֵּן שָׁם: **(כא)** לֹא יָדַעְתִּי מִנַּא לֵיהּ לְהָקֵל כְּשֶׁהַהֶפְסֵד הוּא לְהַשָּׁוּוֹת הַחֲלָקִים, וְאוּלַי מִצַּד הַסְּבָרָא, דְּכֵיוָן שֶׁהֵם אֲחִים אַף שֶׁמַּפְסִיסִים מִכָּל מָקוֹם אָמְרִינַן שֶׁאֵין מַקְפִּידִים: **(כב)** וְהֵבִיא הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ט) רְאָיָה לָזֶה מִמַּה דְּמַדֵּיק הַמַּשְׁנָה (קמח:) מְטִילִין חֲלָשִׁים עַל הַקְּדָשִׁים בְּיוֹם טוֹב, וְאִי נַיְמָא מִשּׁוּם דְּבִשַּׁבָּת לֹא הָיָה כִּי אִם בְּשֵׁר עוֹלָה, הַלֹּא הָיָה בּוֹ לֶחֶם הַפָּנִים. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי אֵין רְאָיָה כָּל כָּךְ, מִשּׁוּם דְּלֶחֶם הַפָּנִים לֹא הָיָה מַגִּיעַ לְכָל אֶחָד, כִּי אִם דָּבָר מוּעָט מְאֹד לְכָל אֶחָד כַּזַּיִת אוֹ כְּפוֹל, לֹא הַטִּילוּ עֲלֵיהֶם גּוֹרָל, וְגַם אֶפְשָׁר דְּנִקְּטוּ הַמִּשְׁנָה בְּיוֹם טוֹב מִשּׁוּם סִיפָא דַּאֲבָל לֹא עַל

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ו [ו] **גּוֹרָל.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּשִׁבּוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ג' סִימָן כ"ד דְּמִתִּיר גַּם כֵּן, כֵּיוָן שֶׁהוּא חֵפֶץ דְּמִצְוָה, וְכֵן מַשְׁמַע בְּצֶמַח צֶדֶק (שו"ת סי' כה), אֲבָל לְהָטִיל גּוֹרָל עַל קָדִישׁ שֶׁל מוֹצָאֵי שַׁבָּת וַדַּאי דְּאָסוּר. עַיֵּן שָׁם:

בֵּאוּר הַלָּכָה

בַּיִת אַף דְּאֵין דֶּרֶךְ גְּזִיזָה בְּכָךְ. וּלְפִי זֶה נִהְיָה מֻכְרָחִים לוֹמַר **מַה דְּהַתִּירוּ לְקַטֵּם לְכַתְּחִלָּה לְהָרִיחַ, הוּא מִשּׁוּם דְּסָתְמוֹ אֵינוֹ מַקְפִּיד עַל הַמִּדָּה** וְכַנַּ"ל, וְאָפְשָׁר דְּיֵשׁ לְחַלֵּק וְלוֹמַר דְּשָׁם מְחַתֵּךְ לֹא שַׁיְךְ כְּלָל בְּמְחַתֵּךְ בַּיִת, אֲבָל זֶה אֵינוֹ, כֵּיוָן דְּמִסְתַּבְּרָא דְּדֶרֶךְ שַׁדְּרְכוֹ לְהַפְרִידוֹ בַּיִת שַׁיְךְ שָׁם מְחַתֵּךְ אֲפִלּוּ בַּיִת, מֻמְּלָא אֵין לְהָקֵל מִדְּרַבָּנָן בְּכָל גְּוָנָא, כֵּן נִרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי:

ו * **כֵּיוָן שֶׁמַּקְפִּידִין.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"כ) **מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ, וְהוּא מִמָּגֵן אַבְרָהָם.**

וְעַיֵּן שָׁם שֶׁכָּתַב עוֹד דְּאִי יְדַעְינַן בִּבְנֵי חֲבוּרָה שֶׁמַּקְפִּידִין זֶה עַל זֶה, אֲפִלּוּ לְחַלֵּק בְּלִי גּוֹרָל אָסוּר, דְּחִיישִׁינַן שֶׁיְּבוֹאוּ לְהַזְכִּיר שָׁם מִדָּה וּמִשְׁקָל וּמִנְיָן, וְזֶה אָסוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן שכ"ג (ס"ז). וְגַם עָצָם הַשְׁתַּתְּפוּת בַּאֲנָשִׁים כָּאֵלּוּ אֵין כְּדַאי לְכַתְּחִלָּה, דְּמִתּוֹךְ שֶׁהֵם רְגִילִים לִשְׁאל תְּדִיר אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ, וַדַּאי יָבוֹאוּ לִשְׁאל גַּם בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, וּמִתּוֹךְ הַקְּפָדָתָן אֵלּוּ עַל אֵלּוּ יָבוֹאוּ לִידֵי מִדָּה וּמִשְׁקָל. וּמֻמְּלָא סְתָם שְׁאֵלָה בְּיוֹם טוֹב אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ אַף בְּאָפָן הַמֻּתָּר בְּשָׁאר בְּנֵי אָדָם, בְּאֵלּוּ בְּנֵי הַחֲבוּרָה הַמַּקְפִּידִים אֵין נָכוֹן בְּוַדַּאי, דְּיָבוֹאוּ לִידֵי שֵׁם מִדָּה וּמִשְׁקָל. וְזֶה דָּוְקָא בִּבְנֵי חֲבוּרָה, אֲבָל סְתָם שְׁנַיִם שֶׁאֵינָם חֲבֵרִים, אַף שֶׁמִּסְתַּמָּא הֵם גַּם כֵּן מַקְפִּידִים, מִכָּל מָקוֹם מֻתָּרִים לִשְׁאל אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, דְּמִתּוֹךְ שֶׁאֵין רְגִילִין לִשְׁאל זֶה מִזֶּה תָּדִיר, לֹא גָּזְרִינַן שֶׁיָּבוֹאוּ לִידֵי אִסּוּר, וְזֶה תָּכֶן דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם מַה שֶּׁהוֹצִיא מִתּוֹסֶפוֹת (קמט: ד"ה בני). וְנִרְאֶה דְּאַף לְחַלֵּק בְּלִי גּוֹרָל לֹא אָסְרוּ בְּשִׁכְנִים, מִתּוֹךְ שֶׁאֵין דָּבָר זֶה מְצוּי, אֲצָלָם תָּמִיד לֹא חֲשִׁשׁוּ רַבָּנָן שֶׁיָּבוֹאוּ לִידֵי אִסּוּר, כֵּן מַשְׁמַע מִמַּסְקָנַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם עַיֵּן שָׁם:

* זֶה עַל זֶה. **בְּתוֹסֶפְתָּא** (פי"ח ה"ב) **אֵיתָא דְּמַפִּיס אָדָם עִם אוֹרְחִין וְכֵן הָאוֹרְחִים מְפִיסִין זֶה עִם זֶה מִי שֶׁיִּטֹּל חֶלְקוֹ תְּחִלָּה, אֲבָל לֹא שֶׁיִּטֹּל חֶלְקוֹ וְחֶלֶק חֲבֵרוֹ,** וְהַשַּׁעַם, כֵּיוָן דְּאֵין שׁוּם נַפְקָא מִינָּהּ בְּמָמוֹן, רַק מִי שֶׁיִּטֹּל תְּחִלָּה, הוּא רַק כְּמִי שֶׁמַּטִּיל מִי שֶׁיַּעֲלֶה לְקַדִּישׁ דְּהָכָא מִמָּגֵן אַבְרָהָם. אַךְ קָשֶׁה לָמָּה מַסִּים הַתּוֹסֶפְתָּא אֲבָל לֹא שֶׁיִּטֹּל חֶלְקוֹ וְחֶלֶק חֲבֵרוֹ, הֲוָה לֵיהּ לְהַשְׁמִיעֲנוּ יוֹתֵר רְבוּתָא, דַּאֲפִלּוּ לְהַשָּׁוּוֹת הַחֲלָקִים גַּם כֵּן אֲסוּרִים הָאוֹרְחִים לְהָפִיס גּוֹרָלוֹת, וְיֵשׁ לוֹמַר דְּזֶה אֵינוֹ מְצוּי מִשּׁוּם דְּהַבַּעַל הַבַּיִת מְשַׁוֶּה הַחֲלָקִים לִפְנֵיהֶם:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו"ע הרב (ס"א) כתב: מותר לומר לחבירו בשבת מלא לי כלי זה משקה פלוני והשקיני ואשלם לך אחר השבת וכו'. עוד כתב (סי' שו ס"ז) שמותר באופן זה אפילו לדבר הרשות [ובתהלה לדוד (שם סק"ג) מוכיח שהכוונה בדבריו שמותר רק לצורך השבת או מצוה].

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah